

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Americae tertia pars, Memorabilem provinciae Brasiliae historiam continens

Staden, Hans

Léry, Jean de

Francofurti ad Moenum, 1592

Exemplar duarm litterarum quibus breviter explicantur [...]

urn:nbn:de:bsz:31-88707

E X E M P L A R

DVARVM LITTERARVM,
 QVIBVS BREVITER EXPLI-
 CANTVR, ET NAVIGATIO NICOLAI VILLAGA-
 gnonis Equitis Melitensis, in illam Americæ Pro-
 uinciam, quæ ultra AEquatorem ad Tropicum
 vsque Capricorni extenditur: & mores con-
 suetudinesque Incolarum eius
 regionis.

*Scripta quidem illa ad flumen GANABARA (Lusitanis RIO de
 GENERO dictum) & in Galliam missa a quodam e Vil-
 lagagnonis domesticis: nunc vero recens
 Latio donata a*

C. C. A.

FRANCOFVRTI

Typis Ioannis Wechelt,

M D X C I I.

C. C. A. BENIVOLO
LECTORI.

UM THEODORVS de BRIT, cuius nomen tibi proculdubio notū ex Virginiana & Floridensis Historiarum, quas elegantissimis figuris ornauit, euulgatione, Brasilianam etiam Historiam a Stadio quidem & Leryo conscriptam, ab ipso vero similibus picturis illustratam, in publicum emittere vellet: non ingratum tibi futurum existimaui, si ad eius Historiæ calcem, duarum Epistolarum, a Nicolao Barré (cuius Floridensis historia meminit) Gallico sermone scriptarum, exempla (quia eiusdem argumenti, & de Villagagnonis in eandem Prouinciam nauigatione breuiter agunt) adiungerem. Eas autem Anno M D LVII. hoc est, sequente illum quo scriptæ fuerunt, eodemque sermone editas auide legi, pro innato mihi ad res peregrinas percipiendas desiderio, & hætenus diligenter apud me seruauit: nunc vero Latinas facere volui, ut qui Gallicum idioma non callent, ipsarum etiam lectione frui possint. Boni igitur consule tenuem hunc meum laborem in tuam gratiam susceptum, & uiue.

PRIORIS

PRIORIS EPISTOLAE
EXEMPLVM.

VM à valle Argentueil, ad quam, inuicem valedicturi nō sine communi omnium nostrū mœrore, comitati estis, discederem: vos ad felices vestras Musas rediistis, ego institutum iter prosequutus sum, meam tamen fidem obstringens, me, simul atque eo quo tendebamus peruenissem, vobis scripturum. Eam igitur liberare, ingratitude vitium fugere cupiens, nec immemor videri volens beneficiorum à vobis acceptorum: quātum temporis angustia permisit, quid nobis in illa Navigatione acciderit, hac epistola vobis breuiter significare volui.

Anno Domini M D L V. Villagagno, paratis omnibus rebus ad suam institutum necessariis, & attributis illi ex Regis Henrici II. mādato magnis duabus nauibus, quarum singulae ducentorum doliorum capaces, & tormentis bellicis probe instructae, ad earum tuitionem, tum vt aliquam eorum partem istuc, quo profectionem instituebat, relinqueret, oneraria praeterea naue cētum amphorarum, quae annonam & cetera necessaria veheret, comitibus multis nobilibus viris, artificibus, & nautis, eas conscendit, & merces imposuit. Omnibus ergo recte cōstitutis III. Id. Iulii sub tertiam pomeridianam, è Gratiano portu, in quo classis parata fuerat, soluere, & explicare vela iubet.

Bona tum erat tempestas, & spirabat Aquilo, nostrae navigationi accommodus, quo perseverante, Occidentalem Indiam attingere potuissemus. Sed postero die & sequentibus, Austroafricus, inde, quo nobis recta dirigendum erat iter, flare cepit adeo vehemens, vt in maritimam illam Angliae oram, quae vulgo Gallis *Blanquet* appellatur, propelleret, vbi iactis anchoris subsistere statuebamus, sperantes eius vehementiam mitigatum iri: verum frustra, immo summa cum festinatione nobis fuerunt vellendae, vt in Galliam redeuntes Diepam appelleremus. Turbida ista tempestate, naus qua Villagagno vehebatur, fluctibus concussa, tantum aquae trahebat, vt minori quam semihorae spatio, circiter quadringentas aquae situlas è sentina educere necesse esset: quod sane mirandum, & haecenus inauditum de nauis è portu soluente. Hac de causa Diepensē portum ingressi sumus, sed cum magna difficultate, quia eius aqua tres

*Prima
nium con
scensio.*

Blanquet.

bi pro-
storia-
atione,
& Le-
lustra-
stima-
Barré
exem-
rouin-
Anno
ue ser-
iendas
atinas
et-

ORIS

*Regressus
in Diepen-
sem por-
tum.* duntaxat orgyias alta est, nostræ vero naues ad duas orgyias cum semisse in aqua sidebant, præterea ventus admodum vehemens aditum præpediebat: sed Diepenses (pro solito & laudabili ipsorum more) adeo frequentes affluerunt ad rudentes trahendos, ut ipsorum auxilio portum intraremus xvi. Kal. Sextiles. Ex illo, plerisque nobiles nostri comitatus satias cepit maris, fidem firman-tes proverbio, Mare vidit & fugit; plerique etiam militum & artificum, istarum rerum pertæsi, secesserunt.

*Secunda
naui con-
scensio.* Nos trium hebdomadarum spatio istuc absumto, secundum ventum expectantes, & reparandis nauibus occupati, Aquilone denuo flante, secundo vela fecimus, ea spe, ut superatis illis maris angustiis, in vastum Oceanum penetra-remus: sed venti perinde nobis aduersi violentia, voto potiri non permisit, im- mo eundem portum, ex quo solueramus, repetere coëgit, in quo hæsimus ad xix. vsq; Kal. Septembres.

*Tertiana-
uium con-
scensio.* Interea singuli recentem annonam & reliqua necessaria compararunt, ut tertio mari nos committeremus. Prædicto igitur die Diuinam clementiam & benignitatem agnoscentes (nam quemadmodum nostris precibus illum solli- citaueramus, tempestatem maris sedauit, & cælum aduersus nos furens com- pescuit) atque animaduertentes ventum in ea statione constantem aliquam- diu futurum, maiori, quam antea, spe, tertio nauibus conscensis, vela fecimus: fuit vero is ventus nobis adeo secundus, ut angustias illas inter vtramque Bri- tanniam, vulgo Gallorum nautarum *La Menche* dictas, Aquitanicum & Can- tabricum sinum, Hispaniam, Lusitaniam, Sacrum promontorium, Calpen, Maderæ insulas, & Fortunatas, quæ vulgo Canariæ cognominantur superaue-

*Mons At-
las veteri.* rimus. Tenariæ montem, à veteribus Atlas appellatum (à quo secundum Cosmographos Atlanticum mare denominatum) obseruauimus: nam præcel- sus est, & viginti leucarum spatio conspici potest. Illi ad aenei tormenti iactum facti sumus vicini Dominico die, qui fuit vicesimus à tertia nostra in naues cõ- scensione. Distat is à Gratiano portu mille & quingentas leucas, ab Æquatore vero xxxviii. gradus ad Septentriones. Nascuntur, ut aiunt, in ea insula sac- chari abūdantia & generosa vina. Hispano parere satis intelleximus: nam cum istuc anchoras iacere vellemus, ad petendam recentem aquam, & quædam ne- cessaria, ex castello ad radices cuiusdam montis sito, duobus aut tribus globis sumus petiti, quorum vnus Pratoriam nostram perfodit. Instabat me- ridies, ingensq; erat æstus nullo spirante vento: illorum itaque ictus sustinendi fuerunt. Sed contra tormentis explosis ita ipsis respondimus, ut multis in arce ædificiis corruptis, feminae pueris permixtae præcipiti in agros fuga sibi consule- re cogerentur. Si nostros lembos & cymbas eductas habuissemus, arbitror nos in pulcra illa insula hæsiuros fuisse. Nemo nostrum vulneratus fuit, præter tor- mentarium quendam, qui tormenti aenei genus vulgo *Cardinac* appellatum explodere volens, sibi vulnus inflixit, quo decimo post die extinctus est. Tan- dem cum animaduertissemus, nihil istinc quam ictus reportaturos, altum pe- tiimus, ad Barbariæ (quæ pars Africae est) maritimam oram tendentes, atq; se- cundo vento perseuerante, prætergressi sumus flumen Ligerim in Barbaria,

*Enu distā-
tia a Gra-
tiano por-
tu.*

*Barbaria,
pars Afri-
ca.*

Promon-

Promontorium album, quod sub Tropico Cancrī est, & v. Id. Septembres ad altitudinem Promontorii Æthiopici peruenimus, vbi maximum æstum experiri cœpimus. A Tenariffa ad hoc Promontorium trecentæ leucæ numerantur. His summis ardoribus suborta est in Prætoria naui pestilens febris, ex putidæ & corruptæ aquæ potu, à quo, qui illa vehebantur, abstinere nequibant. Fuit vero ea febris adeo contagiola & perniciofa, vt ex centum capitibus sola decem fuerint ab illa immunia, & ex nonaginta ægris quinque morerentur: res profecto commiseratione digna & deploranda: adeo vt ipse Villagagnō in nostram nauem se recipere cogeretur, in qua omnes sani & alacres eramus, tristes tamen ob infortunium in loca naue acceptum. Abest hoc Promontorium à Torrida Zona $xiiii.$ gradibus, & ab Æthiopibus habitatur. Istic desit ventus secundus, & sex continuis diebus fuimus afflicti malacia, sole autem ad occasum tendente sequis turbinibus & imbribus tam fœtidis, vt quibus cutis madesceret, amplæ excitarentur pustulæ: ea de causâ vix ab acatio, siue maiore velo abscedebamus. Deus tamen nobis adfuit: nam Austroafricum immisit, qui, licet aduersus, utilis tamen fuit, quia nimis ad Occidentem vergebamus; & cū frigidiusculus esset, plurimum corpus & animum nostrum refecit, illoque Guineæ oram legimus, paulatim ad Zonam torridam accedentes, quam (præter veterum opinionem) adeo temperatam comperimus, vt qui vestes induisset, ob æstū eas exuere non cogeretur, neq; qui careret, illas ob frigus sumere.

Nos v. Id. Octobris centrum illud mundi superauimus apud insulas D. Thomæ, quæ directe sub Æquatore sunt, vicinæ Prouinciæ *Manicongo*. * Et licet hoc iter nobis commodum non esset: aduerso tamen vento obsequendum fuit, & eo deflectendum, sic vt pro trecentis leucis, quæ rectâ tendentibus nobis erant emeriendæ, mille & quadringentas fere conficeremus. Immo si ad Bonæ spei Promontorium, quod $xxxiiii.$ gradibus citra Æquatorem est, in Orientali India, iter instituissemus, prius eo peruenissemus, quàm in Brasiliam. Quinque citra, & aliis quinque gradibus ultra Æquatorem, in tantam piscium, eorumque varii generis abundantiam incidimus, vt interdum illis inhærere nostras naues arbitraremur: ex horum numero erant Delphini vtrumque genus, Balenæ, Squatinæ, Auratæ, Albacores Hispanis dicti, Pelamides, & hirundines marinæ, quas gregatim volantes conspeximus instar nostratium sturnorum. Istic nos defecerunt aquæ præter eas, quæ ex riuulis collectæ, adeo fœtidæ & corruptæ, vt nullus putor cum iis comparari possêt: quoties autem nobis erant bibendæ, oculos claudebamus, & nares obturabamus.

In his difficultatibus versantes, & fere animum despondentes Brasiliam attingere posse, ob magnam distantiam (nam nongentis aut mille adhuc leucis ab illa aberamus) Deus nostri misertus, Euroaustum immisit, qui dirigere nos cœgit proram ad Fauonium, quo nobis erat tendendum. Ceterum adeo secundo vsi sumus eo vento, vt Dominico die mane, qui incidebat in $xiii.$ Kal. Nouembres, elegantem insulam, in marina charta Ascensionis nomine donatam, conspiceremus, octo gradibus cum semisse ab Æquatore distantem: ex cuius conspectu exultantes didicimus vbinam versaremur: viciniore tamen illi

Prom. album sub Tropico Cancrī.

P. Æthio. distātia ab Æquatore.

Guineæ.

* VI. tamē gradib. ultra Æquatorem est.

Promont. Bonæ spei $37.$ grad. citra Æquat.

Ascensionis Insulæ.

non sumus facti, quam magnæ leucæ distātia. Admiratione profecto dignum, insulam videre quingentis leucis à continente discretam. Dies igitur, noctesq; nostrum iter prosequentes secūdo hoc vento, factum est, vt Dominico die mane 111. videlicet Non. Nouembres Occidentalis India, Orbis quarta pars nobis in conspectum venerit, America dicta, ab eo qui primus illam obseruauit anno M CCCC XCIII. Facile quis æstimare potest, quanto gaudio fuerimus perfusi, considerata nostra miseria, & quanto tempore in itinere hæseramus: à singulis ergo gratiæ Deo actæ. Altitudinem porro x x. graduum habet Regio illa à nobis obseruata, quæ à Barbaris *Pararbe* appellatur, & à Lusitanis, nationeque continua bella cum nostris confœderatis gerente, incolitur. Inde restabant adhuc tres gradus ad Tropicum Capricorni, qui octoginta leucas cōficiunt.

*America
quādo in-
uenta.*

Pararbe.

*Propugn.
Villagagn.*

Quarto igitur Id. Nouembris ingressi sumus flumen *Ganabara*, à similitudine lacus sic appellatum, sub ipso Tropico Capricorni. Istic excensione facta, Dominoque laudibus & gratiarum actionibus redditis, quingenti aut sexcenti incolæ omnino nudi, & arcubus sagittisque instructi, nobis aduentum gratulati sunt, & facultates suas obtulerunt, solennes & festiuos ignes struentes, quod aduenissemus eos aduersus Lusitanos, aliosque infestissimos hostes propugnaturi. Ipse locus peramicenus est, & natura munitus: nam fluminis ostium angustum, & sesquimiliare Italicum forsitan patens, vtrunque præalto monte clauditur: meditullium occupat rupes centum pedes longa, sexaginta lata, in qua Villagagno Propugnaculum è trabibus construxit, in quod tormentorum bellicorum partem transtulit, ne hostes damnum inferre possint. Adeo vero latum est hoc flumē, vt totius orbis (opinor) nauibus commodam & tutam stationem præbere possit. Sparsæ sunt in eo amœnissimæ insulæ, arboribus perpetuo virentibus ornatae, tum etiam prata, in quorum vno (quod à propugnaculo tormenti ænei iactu abest) nos omnes cum reliquis tormētis bellicis fuimus expositi: metuebamus enim, si in continente sedes figeremus, vt Barbari, ad occupandas nostras merces, factō impetu nos trucidarent.

Terra Milium illud duntaxat producit, quod vulgo apud nos frumentum Turcicum dicitur, & quandam radicem, ex qua Miliō commista vinum conficiunt. Habet vero ea radix, **Maniel* appellata, fruticem ebuli altitudine, folia Pæoniæ mari adeo similia, vt initio eam esse arbitrarer. Ex eadē radice fit mollis farina, non minus grati saporis quam panis. Conspexi herbam, *Petun* vocatam, folia symphyto maiori æqualia habentem, quorum succum hauriunt, & fumum attrahūt, possuntque illius herbæ vsu, octo aut nouem dierum famem tolerare. Nascuntur etiam duo fructus genera, gratissimi saporis: vnum *Nana* dictum, cynaræ amplitudine, dulci quidem succo plenum, sed difficilis concoctionis, quem profert Aloë non dissimilis planta, spongiosa tamen: alterum *Pacona* * appellatum, ficibus congener, probè concoctionis, cuius stirps foliis Hydrolapati est. Præterea fabæ crassæ & minutæ, vtræque edules, sacchari cannae, non tamen frequentes, & aurea, citria, limoniaque mala, sed parce admodum, quia incolæ in colenda terra negligētiore sunt. Inter alias stirpes, obseruauit

**Mandio-
ca reliqui.*

**Musa
est.*

uauit

uauu portulacam, myrtum, & ocymum: reliquæ sunt adeo peregrinæ, vt, si etiam adfit M. Ioannes herbarum demonstrator Lutetianus, multum negotii in iis nuncupandis sit habiturus. Metallica nos reperturos confido: nam Lusitani quinquaginta leucis supra hanc regionem, & aliis quinquagenis infra, aurum, argentum, & æs inuenerunt. Irrigant istam regionem tam amœni fluuii aquæ dulcis & potulentæ, vt saniozem bibere non meminerim. Aër est temperatus, calido tamen vicinior quam frigidus. December illis æstas, nimirum cum Sol in suum Tropicum venit, illisque pro Zenith est. Toto illo tempore, quo Sol ad illos accedit, sub vesperam, per trium horarum spatium, cadunt illis imbres, & tonitrua exaudiuntur: quando vero ad suum Æquinoctium, & Tropicum Canceri regreditur, amœnissimam apud eos esse tempestatem perhibent. Et hæc quidem de soli vbertate, aërisque salubritate & dispositione: superest vt de Incolarum conditionibus, statutis, & moribus dicamus.

Nullam sub Sole nationem magis Barbaram, & ab omni ciuilitate alienam cenfeo: nam sine vlla Numinis notitia, sine solitudine, sine lege, sine vlla religione viuunt, perinde ac bruta animalia, quæ solo suo sensu ducuntur. Nudi incedunt viri & feminæ, sine vlllo pudore, obscænis partibus nulla re tectis. Ipsorum idioma dictionibus abundat, sed numeris carent: nam quinarium exprimere volentes, quinque digitos ostendunt. Bellum inferunt quinque aut sex nationibus, è quibus si quos capiunt, pulcherrimis virginibus elocatis, tot funes collo innectunt, quot lunis illos conseruare volunt. His elapsis, vinum ex milio & radicibus conficiunt, quo conuocatis omnibus amicis, inebriantur. Deinde qui illum cepit, lignea claua trucidat, atque in partes sectum igni torret: has carnes auide vorant, nectar, ambrosiam esse dictitantes. Ceteroquin, serpentibus, crocodilis, buffonibus, & magnis lacertis vesci solent, quos non in minoribus delitiis habent, quam nos capos, lepores, & cuniculos. Eorum confœderatio in centum leucas extenditur: hostes præter Lusitanos, habent Onitachas, Onyamas, Margaias, Taliarbas, quorum mores nostrorum confœderatorum moribus respondent. Toridem, quot volunt, vxores ducunt, liberumque vxoribus est, leui occasione maritos deserere. Magni faciunt nostras vestes, arma, & quæcumque à nostris aduehuntur, contemnentes aurum, argentum & gemmas omnis generis, quæ apud nos magno sunt in precio. Eorum arma sunt arcus & sagittæ ossiculis asperatæ. In alueis, siue lintibus *μονοξύλοις* triginta aut quadraginta pedes longis nauigant: adeo porro periti sunt natatores, vt si ipsorum lintres mergantur, non admodum solliciti sint. Pro opibus habent albas paruarum marinarum cochlearum lineas, & ornamenta è plumis concinnata, quibus ad bellum profecturi se adornant: deinde Brasilianum lignum, quo aduenas naues onerant. Præcelsa est hæc arbor (nam quædam conspexi centum pedes altitudine, sex crassitudine æquantes) folio buxi. Nisi Deus ipsorum misereatur, difficilime (vt puto) ad Christianam fidem conuertentur, & illis adimetur fera illa sese mutuo deuorandi consuetudo. Cateruatim viuunt, quingenti aut sexcenti simul conuenientes, & oblonga domicilia, veteribus mapalia dicta, ædificantes. Qui ex eadem familia sunt oriundi, libenter simul

*Brasiliano
rum æstas.*

*Brasiliano
rum barba
ricis.*

Crudelitas

Hostes.

Lintres.

Opes.

*Qui sunt
eiusdem fa
milie si
mul habi
tant.*

*Quos ha-
beant Re-
ges.*

habitant. Xyli magnam habent copiam, ex quo pensilia cubilia cōtexunt, quibus incumbere non minus commodum, quam pluma suffarcinatis lectis. In singulis pagis præstantissimus quisque, hoc est, qui plures hostes ceperit & occiderit, omnium suffragio Rex creatur. Omnia sunt inter illos communia: sed quando nobis aliquid conferunt, aliqua re compensare ipsis oportet, alioqui moleste ferunt.

Hæc, amicissimi, nunc commentari & scribere licuit de nostra Navigatione, quæ vt boni consulatis, vos etiam atque etiam oro. Vterius, ad trigessimum septimum aut trigessimum vsque gradum progredi, Deo annuente, speramus. Quidquid istic obseruauero, vobis etiam perscribam, vt eo fruamini, donec in patriam rediero. Interea vobis à Deo longam & felicem vitam precabor, atque vestræ beneuolentiæ me commendabo. Ad flumen Ganabara in Brasilia Franciæ Antarcticæ Prouincia, sub Tropico Capricorni. Kal. Februarii,

M D LVI.

Vobis amicis.

N. B.

Accepta die Iouis ad x. Kal. Augusti eiusdem anni.

ALTERIVS EPISTOLAE
EXEMPLVM.

BLATAM occasionem praetermittere nolui, mihi amicissimi, quin vobis breuiter significarem, quibus & quantis periculis nos Deus pro sua clementia liberauerit: vt, quando in eiusmodi, aut alia pericula incidetis, nostro exemplo, ipsius benignitati confidere discatis.

Biduo post Nauium discessum, qui fuit pridie Non. Februar. M D LVI. deprehensa est coniuratio facta ab omnibus artificibus & mercenariis, quos aduexeramus (erant autem triginta numero) aduersus Villagagnonem & reliquos, qui cum ipso eramus, quorum octo duntaxat erant ad resistendum idonei. Eius autem coniurationis auctor fuit Interpres Villagagnoni donatus à Nobile quodam Nortmanno, qui ipsum huc vsque comitatus erat. Consuetudinem habebat ille idem Interpres cum Brasiliana femina, quam nec dimittere, nec pro legitima vxore retinere volebat. Villagagno porro probi viri & Deum metuentis officio functus, initio in constituenda sua familia, sub capitis poena inhibuit, ne quis suorum cum istis infidelibus stupri consuetudinem haberet, sed in vxorem duceret. Vixerat autem is interpres reliquorum more, in summa Epicureorum abominatione, diuini timoris fideique expers toto septennio. Propterea tædebat eum dimittere suum scortum, & hætenus actæ vitæ valedicere, vt frugi vir in Christianorum cœtu deinceps viueret. Principio igitur Villagagnonem nosque ceteros veneno tollere instituerat, nisi ab vno ex coniuratis fuisset inhibitus. Deinde ad mercenarias operas & artifices se contulit, quos ob graues labores sibi impositos, & parce subministratum cibum, inuitos istic viuere non ignorabat. Nam cum ex Gallia nulla annonæ esset allata, qua in continente viuere possent, statim primo die subducta est sicera, & cruda aqua ad potandum propinata: pro pane autem bis-cocto, data eius regionis farina, ex herbæ cuiusdam, folia Pæoniae maris habentis, & humanam altitudinem superantis, radicibus cõflata. Quæ subita mutatio valde insolens fuit, præsertim artificibus, qui sui quæstus & commodi causa duntaxat aduenerant: huc accedebant aquæ potulentæ penuria, aspera & deserta loca, atque intolerandi labores impositi ad structuram ædificiorum, quæ inhabitaremus. Facile igitur illos seduxit, cum proponeret summam quam habituri

*Coniuratio
in Villagagnonem &
eius domest.*

*Interpres
profligatus
vna.*

*Artifices
& merce-
narius ope-
ras corrup-
pit.*

*Coniuratio
proditur.*

*Interpres
ad Barba-
ros se con-
feri.*

*Ceteros in-
terpretes
seducit.*

*Insula a
Villaga-
gnone ha-
bitata.*

essent libertatem, quas opes acquirere, Barbaris abunde distribuendas, ut liberè & pro arbitrio deinde ipsis vivere liceret. Itaque conspiratione facta, illico, pulueri tormentario, qui in cella prope aedificata, supra quam omnes iacebamus, adseruabatur, ignem subiicere voluerunt: nonnulli tamen dissuaserunt, quia simul perirent omnes merces, supellex, & quidquid pretiosum habebamus, sine vlla ipsorum vtilitate. Statuunt ergo nos somno oppressos aggredi, & iugulare. Sed huic rei vna etiam oboriebatur difficultas, quod Villagagno tres Scotos haberet fatellites. Hos igitur corrumpere etiam studuerunt. Sed illi ipsorum consiliis bene perspectis & exploratis, coniurationem mihi produnt, ego vicissim Villagagnoni & meis comitibus. Remedium autem statim adhibitum, quatuor è primariis coniuratorum comprehensis, quibus in omnium conspectu statim ferreae compedes iniecta. Postridie, victorum vnus, facinoris sibi conscius, ad aquas adrepens, & sese in eas praecipitans, misere periit: alteri gula laqueo fracta fuit. Alii mancipiorum instar nunc seruiunt: reliqui sine murmure viuunt, & multo diligentius, quam antea, laborant. Coniurationis auctor Interpres aberat, sed deprehensam coniurationem intelligens, ad Barbaros se contulit, cum quibus nunc habitat, & ceteros eius regionis interpretes, viginti aut viginti quinque numero, seduxit. Hi quibuscumque possunt rationibus, nos calumniari & molestia afficere non desinunt, ut videlicet harum rerum pertasos in Galliam redire cogant.

Quia porro Barbari à nostro aduentu pestilenti & contagiosa febre correpti fuere, qua plures octingentis perierunt, ipsis persuasum ab interpretibus, Villagagnonem id facere. Ea de causa tantum odium in nos conceperunt, ut, si in continenti habitarem, bello sint haud dubie nos adgressuri. Sed loci què incolimus accessu prohibentur: exigua enim est insula sexcentos passus longa, centum lata, vndiq; mari cincta, & à continente seiuncta ad tormenti aenei iactum: quae causa est, ut ad nos accedere nequeant, cum furor ipsos corripit. Ipsum etiam locum suapte natura munitum, propugnaculis ita firmavimus, ut nos in suis cymbis accessuri, praeformidine torpeant. Illud tamen accedit incommodi, quod potulenta aqua careat: sed huic etiam difficultati subuenire iam cepimus structura cisternae, quae tantum aquae contineat, ut omnibus qui hic viuimus, ad semestre sufficere queat. Iacturam praeterea fecimus vnus nauiculae, tum etiam cymbae, quae ad scopulos allisa, magno nostro incommodo: quia lintribus destituti, neque aquam, neque ligna, neque annonam inferre possumus. Postremo faber lignarius & duo mercenarii ad Barbaros transfugerunt, ut liberius vivere possint. Nihilominus tantam constantiam nobis dedit Deus, ut horum conatibus resistamus, & de ipsius misericordia non diffidamus. Eius autem permisso haec contigisse non est dubium, ut declararet, quanta difficultate quouis loco radices agat Dei verbum, ad eius rei solidam gloriam sibi vindicandam: at ubi semel radices egerit, in aeternum permanet. In causa fuerunt hi motus, quo minus regionem (ut constitueram) obseruare potuerim, an vllas metallicas venas, aut alias res singulares habeat: sed alio tempore fiet. Imminere nobis dicuntur Lusitani: verum Deus pro sua benignitate nos conseruabit.

Vtrumque

Epistola altera.

295

Vtrumque vestrum autem obsecro, vt proluxa epistola me doceatis, quid rerum agatis, quæ sint vestra consilia, & quonam secedere decreueritis, ad studiorum vestrorum fructum percipiendum, vt, cum Deo visum erit, me ex hac regione in Galliam reuocare, vos conuenire, & vestra consuetudine vti possim.

Deum interea oro, vt omni felicitate vos cumulet. Ad flumen Ganabara, in Brasiliæ Antartica Prouincia, sub Tropico Capricorni VIII. Kal. Iunij

M D LVI.

Vobis amicis.

N. B.

as, vt li-
ta, illico,
s iaceba-
aferunt,
habeba-
aggredi,
lagagno
t. Sed illi
produnt,
atim ad-
omnium
, facino-
iit: alteri
qui sine
rationis
dBarba-
retes, vi-
rationi-
n rerum

bre cor-
retibus,
runt, vt,
loci que
s longa,
i anei ia-
Ipsum
vt nos in
ommo-
m cæpi-
uiimus,
tum et-
intribus
ostremo
s viuere
n cona-
permissu
uis loco
o: at vbi
quo mi-
s venas,
icuntur

umque

IN IOANNIS STADII,
ET IOANNIS LERII HISTO-
RIAS BRASILIENSES, RERVM ET
VERBORVM INDEX
locupletissimus.

A.

Abbati Bossange regulus.	93	Agouti, nefrendis genus.	180
Acaiou, fructus edulis.	198	Aiourous, psittacorum genus.	186
Acara ouassou, pisces optimi.	91	Albacora, pisces.	152
Acetum è cannis sacchari.	200	Albakore, pisces maiores.	4
Ackakey, Cercopithecorum genus.	129	Alimenta Barbarorum infantium.	236
Acores Insule. 11. regis Portugaliæ imperio subsunt.	ibid.	Alkindar Miri.	42
Acus nautica. 147. eius præstantia. ibidem.		Alkindar Ioan. Stadio infestus, 67. ex oculis laborat, 67. visum recuperat.	67
Acutia, vicus Barbarorum.	22	Alkatrafes Insula.	24
Adulteri qua pœna afficiantur apud Barbaros.	235	Alkatrafes aues, 25. nullo negotio capiuntur.	ibid.
Æquator (seu Æquinoctialis circulus) vnde dictus.	156	Ameni iou, xylon.	199
citra Æquatorem nauigatio difficilis.	154	Americæ amplitudo.	204
circa Æquatorem naues difficilimè aguntur.	156	Americus Vespucius Americæ inuentor.	157
sub Æquinoctiali vterq; polorum latet.	156	Americani potatores eximii. 175. 1v. sextarios Caouini exhauriunt.	176
Aër temperatus sub Tropicis, & quare.	200	Americani non sunt villosi.	158
Æstus inter Tropicos perpetuus.	102	Americanum solum tritico & vino accommodatum, 173. ad frumeta nostra ob pinguedinem ineptum.	174
Æstus maximus sub Æquinoctiali.	155	Amurati, Turcici Imperatoris, crudelitas.	218
Agefilai eximia sententia.	196	Ananas, plantæ descriptio, 200. optimus totius Americæ fructus.	201
		Anati	

Index.

Anati, fructus Barbarorum.	33	Arma Barbarorum.	122
Anati, milium amplum.	173	Armilla ex ossium frustulis.	169
Anatum India ferax. 185. cur iis nō ve-		Aroua, specula.	169
scantur Americani.	ibid.	Artus Coellius Marino præfectus.	5
Animalia quæ nã apud Barbaros.	129	Arundines in India Orientali miræ ma-	
Animalia insolita multa in Barba-		gnitudinis & crassitudinis.	200
rorum regione.	130	Assumptio, locus Rio de Plata.	20
Animalia America: prorsus nostris		Astutia Barbarorum in decipiendis	
dissimilia.	178	exteris.	158
Animarum immortalitatem credunt		Atourassap Barbaris, inter quos bona	
Barbari.	222	sunt communia.	234
Anni distinctione carent Barbari.	120	Atramentum quale Barbaris.	131
Antipodes nostra ætate Euangelium		Attabalipæ Peruensium regis admi-	
audiuerunt.	232	randa fortitudo.	209
Antonius Agodinus Galliciensis.	46	Attun, vermiculi genus ex fordib. na-	
Anus Barbaræ adipem humanum a-		tum. 130. partibus humani corpo-	
uidissime lingunt.	214	ris infestum.	ibid.
Aou ai, lignum tetri odoris.	197	Auaritiam nostrorum rident Barbari.	
Apostoli totū orbem peragrârūt.	232	195. 196.	
Apes culicum magnitudine. 131. mel		Auellanæ sub terris nascentes.	202
optimum conficiunt.	ibid.	Auium mira varietas.	131
Apum tria genera.	131	Auium cantus Americani obser-	
Aprasse Barbaris saltare est.	42	uant.	158
Aprofitus Insula.	148	Auium multitudo in Maq-hens-	
Aquæ Brasiliensium optima.	177	bus insulis.	161
Aqua marina potui inutilis. 155. e-		Aurata vnde dicantur. 152. omnium	
ius mirabilis natura.	ibid.	marinorum suauissimi pisces.	153
Arabouten, Brasilia arbor.	194	Aurea mala magno numero crescunt	
Araroye, pennarum fasciculus.	167	apud Americanos.	199
Arafoya flabellum ex auium pennis.		Aypi, radix.	171
44.		Ayri, hebeni species spinosa.	196
Arat, auis excellenti pluma.	185		
Arauers, Papiliones.	189	B.	
Arbores quomodo excindant Bar-		Baculus Iacob, instrumentum nauti-	
bari.	194	cum.	156
Arbores Americanæ multæ vene-		Balanæ monstrosæ.	163
natos fructus ferunt.	197	Balæna in vado adhærescens.	163.
Arcus cuiusmodi habeant Barbari. fol.		eius caro insipida.	163
205.		Balæna instar scopuli emergit.	157
Arignau miri, gallinæ nostrates.	184	Barbari infidi, & ab omni virtute alie-	
Arignau oufou, gallinæ Indicæ.	184	ni.	94
Arignau ropia, ouum.	185	Barbari futurorum prædictiones	
Aritab, vicus.	50	idôlis suis attribuunt.	45

P p

Index.

- Barbari quando expeditionē suscipiant. 33
 Barbari sibi mutuo diffidunt. fol. 159
 Barbari primoribus dicto audientes sunt. 111
 Barbari quibus blanditiis merces à Gallis extorqueant. 169
 Barbari semper sagittis & arcu instructi incedunt. 107
 Barbarorum statura. 164. rerum mundanarum neglectores. 164
 villosi non sunt. 164. 165
 vnde natus hic error. 166
 variis coloribus corpus inficiunt. 166
 corpus incidunt. 167. ex parte nudi, ex parte induti incedunt. 168.
 absque pane & vino laute viuunt. 171. quoties esuriunt, edunt. 176.
 inter edendum non bibunt. ibid.
 immortales inimicitias gerunt. 204
 sagittas validissime emittunt. 206
 sagittis pisces transfigunt. 191. sine ordine, inconfuse tamen in militiam proficiscuntur. 206. ad præliū venientes vlulant. 207
 Barbari aduenas humeris gerunt. 243.
 Barbari suam agnoscunt obcecationem. 233
 Barbari inexcusabiles in extremo iudicio. 232
 Barbari Dei cultui adherere promittunt. 231
 Barbarorum cæcitas. 118
 Barbari cum lacrimis excipiunt reuerfos. 50
 Barbari vnde originem traxerint. 233.
 Bogessy, colli ornamentum. 113
 Boiga de Todoslos sanctos, vicus à Portugallensibus constructus. 103
 Boisius classi præficatur. 145
 Bolis ardens in aere conspicitur. 276.
 vnde ortum habuerit. 277
 Bombax quomodo proueniat. 132
 Bonitæ pisces. 152
 Brasilia ex parte inter Tropicos iacet. 102.
 Brasiliæ amplitudo. 103. amœnitas. ibid. feris abundat. 103
 Bratti pisces à Barbaris appellati. 33
 Brickioca à Lusitanis restauratur. 31
 Buttugaris portus. 11
 Byassape portus. 25. eius situs. ibidem.
 Byyw, liba. 109
- C.
- Cacodæmones an sint. 224
 Cacodæmones Barbaros infestât. 223. apparent eis brutorum specie. ibid.
 Caiou a brassicæ. 202
 Caluariatum acerui apud Barbaros. 215.
 Calumniæ exitus qualis. 73
 Camomoupouy-ouassou, piscis prægrandis. 191
 Canada Insula. 277
 Canaria Insula amœna 149. pro Atlântide à nonnullis habetur. ibid.
 Canariarum Insularum nomina. 101
 Cancri terrestres. 190
 Canes nulli apud Barbaros. 182
 Canide, auis carulea. 186
 Cannibali Tououpinambaultiis vicini. 232
 Canomi-miri, pueruli. 170
 Cantabri in quo Ouetaatibus similes. 160
 Cantus Barbarorum. 226
 Capita hostium vestibulis ruguriorum Barbarorum præfixa. 50
 Capo de S. Augustin, promontoriū. 5
 Capo de Gel, vrbs Barbariæ. 4
 Capo

Index.

Capo Verde, id est, Capitis viridis Infulæ, 101. in Æthiopia sita.	12	Choyne, arbores fructum Maracaferentes.	197
Capreoli nostris similes apud Barbaros.	129	Citrea mala magno numero crescunt in Brasilia.	199
Captiui coloniae causa in Americam deducti.	2	Citrullæ Americanæ.	203
Captiui quomodo tractentur à Barbaris.	81	Claua lignea Barbarorum.	205
Captiuorum verba sollemnia.	83	Claudius Mirandus Gallus, 69. fratrem Io. Stadii se simulat.	69
Captiuus cædi destinatus quomodo tractetur.	123	Clypeus ex marina testudine.	154
Captiuos quomodo tractent Barbari, 210. per vicos circumducunt.	211.	Coaty, longo rostro animal.	184
Captiuus moriens se vlciscitur. ibid.	203.	Collignium, castellum.	163
Caraibes, Pseudoprophetae Barbarorum.	225	Commanda-miri, pisa minora.	203
Caribas, gens pessima.	183	Commenda-ouaslou, faba Brasiliiana.	203.
Carinée portus.	25	Commutandi cum Barbaris ratio.	159
Carios ad meridiem sita natio.	16	Concordia Barbarorum.	112
Carios, gens malitiosa, 103. regio paulo rigidior, 103. quibus indumentis vtantur incolæ. ibid.	16	Consilia quomodo ineant Barbari.	119.
Carios ferina & piscibus abundat.	20.	Conuentus Barbarorum ad Lunam.	54.
Carnes humanas fumo indurant Barbari.	86	Cóuentus Barbari quarto vel quinto quoque anno celebrant, 225. & quibus cæremoniis.	226. 227
Casa Barbarorum quomodo cõstrueta.	105. 106	Copau, arbor nuci similis.	197
Casarum Americ. forma & structura.	227	Coquendi ratio apud Barbaros.	110
Catharina de Vattauilla, nauis Gallica.	97	Cortex arboris nauis vsum præbens.	119.
Cattiuaro, animal amphibium.	130	Cosmographorum error in describendo Fortunatarum Insularum situ.	148.
Cauxium mare.	146	Cosmographorum error in depingendis Barbarorum assationibus.	214.
Cay, Cercopithecii. 183. eorum in tuendis paruulis industria.	183	Crepundia Americanorum infantium.	235.
Cera Barbarorum nigra.	189	Crines quomodo absque forfice detondeant Barbari.	113
Cercopithecorum tria genera.	129	Crucis signum in Barbaria conspiciunt Lusitani.	19
Ceyba, arbor ingens.	194	Cubilia Barbarorum quomodo sternantur.	239
Chamus auctor generis Barbarorum censetur.	233	Culinæ Barbarorum quales.	179
Charitatem colunt Barbari.	244	Cumanensium regio vbi sita.	188

Index

Cunei Barbarorum.	108	il Ferro Insula.	101
Cynici cuiusdam impudentia.	237	Festum quomodo celebrent Barb.	117
D.			
Dæmonem timent Barbari.	107	Flammulae apparentes nautis bonum omen.	5
Dattu animalculum.	129	Florida quantum distat ab America.	201.
Delicatorum hominum studia.	155	Fœneratores Americanis immaniores.	219
Delphines ad naues alludunt.	97	Folia ingentis magnitudinis.	198
Delphines nauem circumdant.	157	Forte-ventura Insula.	101
Dentium dolore infestatur Ioan. Stadius.	49	Fortunatae Insulae.	148
Deum nullum agnoscunt Barbari.	221	Franciscus de Champs, nauclerus.	97
Dierum discrimen apud Barbaros nullum.	120	S. Francisci flumen.	19
Diluuii notitia aliqua apud Barbaros est.	118.229	Friende Promontorium.	160.161
Diuitiae Barbarorum.	116	Frigus nullum in America.	200
Don Diego de Senabria, classis praefectus.	11	Fumus, Tatatin Barbaris.	243
Dorado, piscis genus.	4	Funtschallum Insulae Maderae oppidum.	4
Doynge, piscium genus.	77	G.	
E.			
Enduap, natium tegumentum.	114	Gallarum ferax America.	185
Equis caret America.	209	Gallus apud Barbaros degit. 47. deo randum pronunciat Stadium.	47
Esseniorum de animarum immortalitate sententia reprehenditur.	222	Galli piperi colligendo intenti.	46
Effloreae Insulae.	275	Gallica nauis à Lusitanis inuaditur.	11
Expeditio Barbarorum.	77	Gallorum cum Brasilianis commercio. 45. cum Lusitanis inimicitias exercent.	45
F.			
Faba Brasiliiana.	203	Ganabarae sinus. 161. eius descriptio.	162.
Fames in naui Lusitania exorta.	11	Garasu oppidum à Barbaris obsidetur. 6. eius situs.	ibid.
Famis horrendae hist. 275. 276. 277. & seqq.		Garasu obsidio soluitur.	9
Famuli apud Gallos infano more circumcurstantes.	176	Genipat fructus gummosus.	166
Farina ex radicibus.	8	Georgius Fenero Lusitanus à Barbaris voratur.	81
Farina ex piscibus.	108	Gerau, Palmarum genus.	196
Femina Barbara crucem Ioan. Stadii demolitur.	87	Gigantum ad flumen Platam celeritas.	160
Feminae Barbarorum vestes pertinaciter reiciunt.	170	Gladios ferreos parui faciunt Barbari.	206.
Fernambuco portus.	5	Gomara, historiae Indicae scriptor.	233
		Gonambuch, auis minima.	187
		Gorgones,	

Index.

Gorgones, Insulae, nunc Capo Verde dicuntur.	101	Ignem quomodo eliciat Barbari.	107
Gossypium quomodo neant Americanae mulieres.	239	Ignem delectantur Barbari.	243
Gran Canaria, Insula.	101	Ignis Tata Barbaris.	243
Guap vel Kuap, pectines.	169	Ignem quomodo excitent Barbari.	243
Guinea, Aethiopia regio.	101	Inaures Barbarorum.	167
H.		Inconstantia Barbarorum.	231
Hami, quibus utuntur Barbari.	193.	Inedia rabiem generat.	278
eos magni faciunt.	ibid.	Infantes quomodo gestat Barbari.	114
Hay, deforme animal.	184	Infantibus quo ritu indent nomina.	115
Heliodorus Heflus, Eobani filius.	35	Infantes vorant Barbari.	215. 216
Henricus Brand Bremensis.	2	Infantes an fasciis inuoluendi.	236
Hesperion cornu, Capo Verde dictum in Aethiopia.	12	Ingange, Daemon Barbaris.	107
Hesperides Insulae.	101	Inimicitiae inter Gallos & Lusitanos unde ortae.	147
Hetich, radices optimae.	202	Ingenio, tuguria in quibus saccharum conficitur.	35
Hieronymus de Praga a Barbaris affatur.	81	Inni, lecti pensiles.	38
Hiuomaé, Guaiaci species.	197	Insularum Fortunatarum situs.	184
Homicidii poena quae apud Barbaros.	110.	Inubia, cornua ingentia.	206
Houfleur oppidum Normaniae.	97	Ioannes Brachusius, Germanus.	2
Hospites comiter excipiunt Barbari.	240.	Ioannes Ferdinandus, Cantaber, cum Barbaris degit.	20
Humanitatis Barbarorum insigne exemplum.	244	Ioannes Humbertus Nauarcha.	146
Huuassou, locus asper.	157	Ioannes Meunius, nauclerus. sine litteris egregius gubernator.	ibid.
I.		Ioannes Sanches Cantaber.	69
Iacare, Crocodili Americani.	181	Ioannes Stadius Vlyssibonae quieti se dat.	11
Iacous, Phasiani.	185	ad Portum S. Mariae Baticae urbem appellit.	11
Iacobus & Dominicus de Praga, fratres Christiani capiuntur a Barb.	79	Hispalim venit.	11
Ian-ouare, fera hominibus infesta.	182.	ad S. Lucam portum peruenit.	12
Ichthiocollae unde aduehantur.	277	tempestate conflictatur.	15
Idola Barbarorum futurorum praescia ab ipsis creduntur.	45	ad Barbaros scapha mittitur.	22
Ieppipo Wafu 42. duriter tractat Stadium.	55	castello tuendo praeficitur.	31
Ieppipo Wafu familia aegrotat.	58	ab Hispano in Insula S. Vincentii inuisitur.	35
Ituki, radices boni saporis.	132	in Barbarorum manus incidit.	35
		ab eis captiuus abripitur.	35
		de eo altercantur Barbari.	36
		in mortis discrimine versatur.	36

Index.

ad pias cogitationes incenditur. 38	mitius tractatur à Barbaris. 70
in angustiis Deo hymnum canit. 38.	aufugere conatur. 75
precibus suis tempestatem auertit. 39.	ad Barbaros redit. 75
à mulieribus Barbarorum vexatur. 40	expeditioni adiungitur. 77
epulis destinatur. 42	captiuos duos Christianos consolatur. 81
vinculis à Barbaris mulierculis constringitur. 42	vaticinandi peritus à Barbaris creditur. 82
detondetur. 42	Christianos à cæde eripere fatagit. 83.
ad saltationem accingitur. 44	crucem ligneam erigit. 87
Ipperu Wasu traditur. 45	piscationi adhibetur. 88
contra idola Barbarorum differit. 45.	tempestatem precibus auertit. 88
Gallorum confœderatum se dicit. 46.	fugæ occasionem Christianis captiuis monstrat. 90
ad Deum preces fundit. 47	à Gallis inuisitur. 93
accuratissime asseruatur. 48	inuitis Barbaris abducitur & liberatur. 94. 95
dentium doloribus vexatur. 49	in conflictu vulneratur. 97
mortem optat. 49	Diepam proficiscitur. 97
coram rege Konyan Bebe sistitur. 50.	Londinū aduehitur, & inde Antuerpiam. 99
magno plausu à Barbaris excipitur. 50.	Ionquet, sal Barbarorum. 203
regi Konyan Bebe blanditur. 50	Iosephus Ornio, Genuensis mercator. 35
eundem de hostibus suis præmonet. 51	Ipperu Wasu dono Io. Stadium accipit. 42
cantare cogitur. 51	Itawu regulus Lusitanum vorat. 92
fugam meditat. 53	Itero-enne, locus maritimus. 62
ægrotos frustra sanare tentat. 60	Iudæorum immanis crudelitas. 214
melius haberi iubetur. 60	Iumentis carent Americani. 194
à vetulis Scheracire vocatur. 61	Iuni Pappeeywa arbores. 131
mancipium morti destinatum de Deo erudit. 64	Iunonia, vna ex Insulis Fortunatis. 148.
tempestatem excitasse à Barbaris arguitur. 65	Iwara Pemme claua macerationi captiuorum destinata. 124
ab esu humanarum carniū Barbaros deterret. 67	K.
ad nauim Lusitanorum in colloquium mittitur. 69	Kannittare, capitis redimiculum, fol. 113.
merces ab iis accipit. 70. de bello Brickiocacéses admonet. 70	Karayæ, natio: 105
	Karaya natio ex palmis salem conficit. 110
	Karwat-

Index.

<p>Karwattuware Gallus quidam à Barbaris nominatus. 47</p> <p>Karwattuware ad Stadiū reuertitur. 62. Stadium liberare conatur. 62. 63.</p> <p>Kawi, potus Barbarorum. 33</p> <p>Kenirima, radices aridæ. 109</p> <p>Kenrimakui regulus Barbarorum. 61. de Ioan. Stadio somniat. 61</p> <p>Key, Cercopithecorum genus. 129</p> <p>Konyan Bebe, rex Barbarorum. 50</p> <p>Konyan Bebe fastu & ambitione laborat. 50. fortitudinem suam iactat. 51</p> <p>Kurema, nulli genus. 191</p> <p style="text-align: center;">L.</p> <p>Labia perforant Barbari. 113. lapillis exornant. ibid.</p> <p>Lacertæ Americanæ maximæ. 181. e-
dules. ibid.</p> <p>Lacerta immanis magnitudinis. 182.</p> <p>Lamerotta Insula. 101</p> <p>Lapides varii generis ex labiis appendunt Barbari. 50</p> <p>Lapides olim cultrorum vsum Americanis præbebant. 214</p> <p>Laridum quadragesimæ non est suis marini adeps, sed Balenæ. 153</p> <p>Lateritia, locus in America. 267</p> <p>Lecti Barbarorum. 107</p> <p>Leitpirakaen, piscium genus. 77</p> <p>Leopardi infesti Barbaris. 130</p> <p>Leripes, ostrea. 163</p> <p>Librum quomodo Barbari appellauerint. 65</p> <p>Ligna rosei odoris. 197</p> <p>Ligna varii coloris. 197</p> <p>Lignorum duo genera apud Americam. 243</p> <p>Lingua Balenæ in Galliam transmissa. 163</p>	Lintres corticei. 207 Litteræ, excellentissimum Dei donū. 221. Litui Barbarorum, fistulæ ex ossibus humanis. 206 Lunam metuunt Barbari. 54 Lunæ facies formidabilis apparet. 54. Lunæ vicibus tēpus definiunt Barbari. 231 Lusitani de Ioan. Stadio apud Barbaros inquirunt. 57. responsum frigidum referunt. ibid. Lusitanorum erga Gallos crudelitas. 62 Lusitani quomodo cum Barbaris negotientur. 69 Lysses pisces ab Hispanis dicti. 33 M. Macacoua, Perdicum genus. 185 Maçtationis captiuorum descriptio. 72. Mackukawa, auis. 124 Madera Insula regi Portugaliæ paret. 4. vini & sacchari fertilis. 4 Magi Barbarorum. 117. eorum impostura. ibid. Mahometi monstrosa crudelitas. 218 Mais, Peruanum triticum. 173. eius mira fecunditas. ibid. Mambukabe pagus à Tuppin Ikinfiis vastatur. 55 Mancipium quoddam Io Stadium apud Barbaros calumniatur. 72. ægrotans maçtatur à Barbaris. 72 Mandioca, radix. 9 Mandiocæ radicis descriptio. 109 Maniot, radix. 171 Manobi, auellana. 202 Maq-he regio. 160 Maraca, crepitacula ex fructibus. 168 Mare an in se habeat singulas animalium species. 192

Index

Margaiates Gallis inimicissimi.	157	mnibus conuentibus.	226.228.229
Marganas, Plittaci, apud nos frequētes.	186	Mokaen, caro tosta Christianorum.	85.
Margou ia, poma aurea.	199	Monetæ nullus vsus.	116
Maria Bellete, nauis Gallicana. 92. in itinere perit.	ibid.	Monilia Barbarorum.	50
Marinum oppidum.	5	Μορόγαμοι Barbari pleriq;.	115
Markayas, hostes Barbarorum.	50	Montium Brasiliæ altitudo.	103
S. Maro, è regione Brickiocæ Insula. 31.		Mortem contemnunt Barbari.	64
Mastiche in dumetis nascitur.	200	Mos Barbarorum in adornandis epulis.	64
Matrimonia quomodo contrahant Barbari.	234	Mouton, auis rara.	183
Matrimonia Barbari cum quibus non ineant.	234	Mulierum Barbararum nomina unde desumta.	114
Matte pue, cochlearum marinarum genus.	113.114	Mulieres Barbarorum quomodo captiuos accipiunt.	40
D. Matthæus Euangelium apud Cannibales annunciauit.	232	Mulieres Americanæ viros laboribus vincunt. 235. grauidæ à laboribus non cessant.	ibid.
Matthiolus quomodo Musam arborem describat.	199	Mulieres Americanæ dæmoniacæ fiunt.	226.227
Mauritaniæ terra humilis & plana. 149.		Mulieres Barbaræ fuce vniuersum corpus illinūt. 114. comam alut, ib. auriculas perforant.	ibid.
Maurongaus, citrullæ rotundæ.	203	Mulieres vaticicæ Barbarorum. 118 ecstasin simulant.	118
Mayenbipe Insula.	77	Mulieres Americanæ qua in re nostris præstent.	234
Medici cuiusmodi apud Barbaros. fol. 246.		Mulierum nostratium mores.	235
Melle quomodo vtantur Barbari.	189	Mullorum duo genera.	191
Memoriæ subsidia an vtilia.	222	Mungu Wappe, locus maritimus.	62
Menisci ex ossibus candidis.	166	Mus tribus coronatis venditur.	277
Menstruis carent Americanæ mulieres. 237. & cur, coniectura.	ibid.	Mures à nautis famelicis vorantur.	275
Merces quas à Barbari negotiatores accipiunt.	75	Musa arbor eiusque descriptio.	199
Merces nostrates quanti faciant Barbari.	244.245	Mussurana, funis ad vinciendo captiuos.	64
Merre humane quidam Barbaris dictus miracula edidit apud Barbaros.	113	Myoparo piraticus capitur.	149
Mingau, puls.	110		
Mitylenæ quando expugnata.	218	N.	
Mockacain, carnes coctæ.	110	Nambibeia, muliebre ornamentum.	114.
Modulationes Barbarorum in solle-		Natandi peritissimi Barbari.	192
		Naues quomodo construunt Barbari.	119

Nauiga-

Index.

Nauigatio in Brasiliam quomodo instituenda.	101.102	P.	Paco, poma, ficus sapore.	198
Nauigantibus nullæ deliciae propositæ.	155	Paco-aire, frutex tenera.	198. folia habet amplissima.	ibid.
Nauigantium pericula.	148	Pag, animal maculosum.	180	
Naui oneraria in portu perit.	23	Pages, Medici Barbarorum.	246	
Nautæ duo fame necati.	275	Paicacu, turtures.	185	
Nautarum rapacitas.	147	Palma Insula vna ex Canariis.	12. eius situs.	101
Nautarum crudelitas.	149	Palmarum	1v. aut v. genera.	196
Negotiandi cum Barbaris ratio.	69	Palme encephalum nautis loco cibi est.	19	
Neustrii naumachia peritissimi.	150	Pana-pana, piscis capite deformi.	192	
Nicotiana non est Petum.	201. vnde primum allata.	ibid.	Pane quo vtantur Barbari.	109
Nigua quid.	189	Niue caret America.	200	
Nomina Barbari cum feris communia habent.	114. ad numerum caesorum hostium augent.	114	Nomina cuiusmodi imponant infantibus Barbari.	236
Nuditas Americanorum an sit libidinis illex.	171	Nuditas contra S. scripturam.	171	
Numerorum vsus nullus apud Americanos.	128	O.	Obstetrices nullæ apud Barbaros.	114
		Ocarantim vicus.	245	
		Occarasu mons.	83	
		Ollæ cuiusmodi apud Americanos.	240.	
		Ombrios Insularum Fortunatarum vna.	148	
		Orapat, arcus Barbarorum.	205	
		Ostrea præstantissima.	163	
		Oua ab Americanis venenata habentur.	185	
		Ouara, piscium genus.	191	
		Ouetacates Gallis inimici.	158	
		Ouetacatium feritas.	159	
		Oussa, cancri terrestres.	190	
		Ouy-entan, farina durior.	172	
		Ouy-pou, farina mollior.	172	
		Pana-pana, piscis capite deformi.	192	
		Paraibe fluuius.	77.105	
		Paraiba.	159	
		Parati, nulli genus.	191	
		Parmæ ex tergore Tapiroussou.	178	
		Papiliones apud Barbaros.	189	
		Pacca animalis dens.	108	
		Paygi, vates Barbarorum.	117	
		Pediculos vorant Barbari.	114	
		Pegassou, palumbi.	185	
		Pelles tonitruorum liber Barbaris dicitur.	65	
		Pennæ auium magno sunt in pretio apud Barbaros.	116.131	
		Perdices Americani.	185. eorum duo genera.	ibid.
		Petasitis folium latissimum.	198	
		Perot appellantur Lusitani à Barbaris.	35	
		Perottus Io. Stadii fratrem se simulat.	93.	
		Peru regnum auro fertilissimum.	11	
		Petrus Rosselius, negotiator.	97	
		Petrus Bordonius, tornator peritissimus.	198	
		Petum herba magnarum virium.	201. eius fumus cerebrum purgat.	ibid.
		Petum vera in Gallia nulla.	201	
		Phasiani Indici.	185	
		Phasianorum tria genera.	185	

Q q

Index.

Pintiadus nauarcha.	2		
Piper Brasilianum quomodo proueniat.	132	Q.	
Piper Indicum non est oblongum.	202.	Quoniam, dicuntur feminæ Barbaris.	169
Piperis duo genera.	132	R.	
Pipere viridi ut plurimum utuntur Barbari.	110	Rabies ex inedia.	278
Pipere ad fugandos hostes utuntur Barbari.	123	Radices, Lettiki dictæ. 132. in lupuli modum crescunt.	ibid.
Pira, pisces.	191	le Ratier rupes munitissima.	162
Pirakui farina ex tostis piscibus.	33	Reciprocatio fluctuum mirabilis. fol.	148.
Pirauui iou, Insula.	212	Requienes pisces. 153. damnosi.	154
Piscandi ratio apud Barbaros.	107	Resurrectio mortuorum à Peruenibus Barbaris creditur.	224
Pisce Bolador, id est, pisces volatiles.	4.	Rio de Ienero, portus.	75
Piscis prodigiosus.	161	Rio de Plata regio Americæ.	11
Plumaceus ornatus Barbarorum.	113	Roberga minor, nauis.	145
Politia Barbarorum qualis. 238. nullis legibus constituta est, sed à sola naturæ luce pendet.	ibid.	Romanus itineris ad Prouinciam Rio de Plata peritus.	25
Polygamia apud Barbaros vsitata.	234	Rosea, nauis.	146
Potus conficiendi ratio.	175. 111	Rupes Smaragdus credita.	160
Portulaca Americana nostræ similis.	203.	S.	
Portus S. Mariæ, vrbs Bætica.	11	Sabaucæ, nucis Indicæ species.	197
Prandium præter casam fugiens, pro-uerb.	149	Sacchari cannae in Brasilia nascuntur.	200.
Precatio Ioan. Stadii.	99	Sacrum Promontorium.	148
Precum efficacia.	17. 19	Sagæ nostræ cum mulieribus Americanis daemoniis comparantur.	226
Pricki, Cercopithecorum genus.	129	Sagittarii peritissimi in America.	205
Pfittaci humanæ vocis periti.	186	Sagittarum cuspides ex ossibus piscium.	122
Pfittaci mira historia.	186	Sagittis cuiusmodi utantur Barbari.	205
Pfittacorum multitudo.	161	Sago apud Marotum quid, & vnde.	184.
Pfittacorum tria genera apud Americanos.	186	Sagouin, pulcrum animalculum.	183
Ptolemæi Lathuri immane facinus.	217.	Salasar, Capitaneus.	20
Puellæ impuberes despondentur.	116	Salis nullus vsus apud Barbaros.	203
Puerperæ Americanæ laboris patientissima.	236	Saltationes Barbarorum quibus ritibus fiant.	228
Puluis tormentarius incensus nauigium corripit.	275	Sancerra Gallicæ per annum integrum obsessa.	239
		Sancerrana fames.	278
		Santel-	

Index.

Santelmo, id est, corpora sancta, flammulae nautis apparentes.	5	Strategemata Barbarorum in militiam proficiscentium.	207
Sarigoy, foetidum animal.	180	Stryges Graecorum.	189
Sarwoy, fera apud Barbaros.	129	Su, stella polus Antarcticus à Neustriis dicitur.	156
Scarificatione qua utantur Barbari.	108.	Sues marini. 153. eorum duo genera. ibid. ingens copia. ibid. qua ratione capiantur.	ibid.
Scheraeire quid Barbaris.	61	Sues umbilicum in dorso habent.	180.
Scheriff Mauritanorum rex urbem Capo de Gel Portugaliae regi eripit.	4	Supellex Barbarorum qualis sit.	239
Schirmireni, Portus S. Catharinae.	19	Superstitiones Barbarorum crassissima.	229. 230
Scorpiones in America frequentes.	190	Suprawai, portus. 15. ab Insula S. Vincentii XVII. miliarib. abest. ibid.	
aduersus eorum ictus remedium.	ibid.		
Scoticus lapis admiranda ratione igne concipit.	243	T.	
Scripturae usus magnum Dei beneficium.	221	Tacape, claua lignea.	205
Scuta Barbarorum.	122	Tackwarasutibi, vicus Barbarorum.	91.
S. Sebastiani Insula.	77	Taiassou, aper Americanus.	180
Senes reuerenter habent Barbari.	204	Talionis poena apud Barbaros.	238
Seouassou, ceruorum genus.	180	Tamaraka fructus, Barbarorum numina.	40. 117
Serpentes vorant Barbari.	181	Tamaraka vicus Barbarorum.	8
Serubal, urbs Lusitaniae.	2	Tamouata, piscis monstrosus.	191. 192
Siluestres in Fernambuco seditionem mouent.	6	Tapemiry, plaga maritima.	159
Sippo sarmata.	8	Tapiroussou, fera asinum referens.	178
Sirenes an sint in mari.	193	Tapitis, leporis genus.	180
Socrates liberorum suorum Deo committit.	196	Taramiri regulus Georgium Ferrerium assat.	86
Socratis sententia de memoriae subsidiis reprehenditur.	222	Tatou, squamis armata fera.	180
Solis altitudo apud Tuppin Ikinios.	16.	Tempelatis insignis descriptio.	17
Somnia obseruant Barbari.	77. 120	Tempus qua ratione distinguant Barbari.	120
Soo, animantes ferae.	178	Teneriffe insula.	101
Sorices sciurorum magnitudine.	180	Tercera insula.	11
Sowarasu, regulus.	93	Testudinum marinarum sub zona torrida quantitas.	154
Spiritus Sanctus, castellum Lusitanorum.	159	Teuire, conuicium Barbarorum erga Deum.	51
Sponsalia quo ritu celebrentur à Barbaris.	116	Teygasu Tattu, apri.	129
Spuma quae saponis vicem supplet apud Americanos.	239	Theuetus notatus.	162. 175

Qq 2

Index.

Theueti error in descriptione her- bæ Petum.	202	Æquatorem gradu sita.	101
Theuetus reprehenditur.	243	Tuppin Imbarum cum Tuppin Ikinsiis conflictus.	79
Thomas de Sufe Capitaneus.	32	Tuppin Imbæ iuxta flumina & sil- uas ædificant.	105
S. Thomæ Insula à Portugallensibus inhabatur.	12	Tuppin Imbæ quas nationes vici- nas habeant.	105
Tiberaun, piscis marinus.	122	Turacanus, legatus Turcicus trophæ- um ex capitibus humanis erigit.	217.
Tickquarippe pagus.	64	Typoy, indusia nationis Carios.	103
Tigrides in Barbaria.	129	Tyuire, conuicium Barbarorum.	23
Tippiti, palmæ genus.	109	V.	
Tockaun, folia ex quibus retia conte- xunt Barbari.	107	Valboa Hispanus canibus Barbaros fugat.	183
Tocon herba, arcubus neruorum lo- co.	205	Vasa quomodo conficiant Barbari.	111.
Ton, insecti genus. 189. vngulas pedū & manuum infestat.	189	Vasanum, maris sinus.	164
Tonitru terrentur Barbari.	222	Venti in mari Brasiliano, sole in meri- die versante, à meridie flant, ad me- ridiem declinante, à septentrione irruunt.	13
Tonitrua horrenda in Brasilia.	200	Venti per quinque menses vno ex loco spirant.	13
Toucan, auis descriptio.	167	Venti inconstantes circa Æquato- rem.	154. 155
Toucan, auis rostro monstroso.	187.	Ventorum tempestas exoritur.	65
Touis, Psittacorum genus.	187	Ver perpetuum apud Brasilienses.	157
Toupan, tonitrua.	200	Verba quibus Barbari in prælio se mu- tuò inclamant.	119
Tououpinambaultii, Barbarorum no- men.	164	Vespertilioes nostris maiores apud Barbaros. 130. dormientes infe- stant.	ibid.
Touous, lacertæ Americanæ.	181	Vespertilionis faceta historia.	188
Trichides prodigiosa.	148	Vestium luxuries ad libidinem pro- uocat.	171
Tritones num in mari reperiantur.	123.	Vicus Barbarorum quot casis cõstet.	106.
sub Tropiciæ cælum clementissimum.	200.	Vignol, cochlea prægrandis.	169
Tubæ Barbarorum.	121	Villagagno rupem munire conatur.	162. eius habitatio. 163
Tuguria quomodo construunt Bar- bari.	105	Vindictæ cupidissimi Barbari.	204
Tuguria quomodo muniant Bar- bari.	106	Vino	
Tuppin Ikinsii. 16. Lusitanorum con- fæderati.	ibid.		
Tuppin Ikinsii cum Tuppin Imbis decertant.	37		
Tuppin Ikinsii in hostes suos ex- peditionem suscipiunt.	53		
Tuppin Imbarum regio sub 24. ultra			

Index.

Vino incautè se obruunt Americani.	115
177.	
Viri obstetricantur mulieribus.	235
Vitam hilarem ducunt Americani, & curis vacuam.	233
Vladi, Moldauiae reguli, inaudita immanitas.	219
Vltionis diuinæ exemplum.	98
Vlyssibona, vrbs Lusitaniae. 101. eleuationem poli habet 39. grad.	ibid.
Volatiles pisces.	151. 152
Vpec, Anates Indiae.	185
Vrakuciba, ligna.	107
Vratinge Wasu, Regulus. 42. 61. eius nominis interpretatio. ibid. Barbaris somnium de Io. Stadio narrat.	61
Vrbanitas Barbarorum.	158
Vrbioneme Insula S. Vincentii.	25
Vulturnus ventus quomodo à nautis appelletur.	17
Vwara Pirange, aues.	36. 131
Vwara crebro colorem mutant.	36
Vwattibi vicus Tuppin Imbarum.	40
51.	
Vxores inuicem donant Barbari.	115
Vythan, farina.	109
W.	
Waygannas natio in montibus habitans. 103. nullis certis vitur sedib.	104
103. in hostes crudelis.	104
Weittaka vicini Tuppin Imbarū.	105
Wilhelmus de Moner, praefectus nauis Gallicanae.	97
X.	
Xyliferae arbores.	199
Xylon quomodo proueniat.	132
Y.	
Yettin, culices.	190
Yga ywera, arbores.	119
Ygat, linter corticeus.	207
Yneppaun, vasa Barbarorum.	109
Ywara Pemme, claua Barbarorum ad maectandos captiuos.	42
Ywara, tuguriorum munimenta.	40
Z.	
Zelotypia nulla apud Barbaros.	234.

F I N I S.

